

Lovforslag nr. L 222. Fremsat den 11. marts 1993 af Aage Frandsen (SF), Gade (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Rahbæk Møller (SF) og Holger K. Nielsen (SF)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond

§ 1

I lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond, jf. lovbekendtgørelse nr. 42 af 21. januar 1988, som ændret ved lov nr. 1040 af 23. december 1992, foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 3* indsættes efter overskriften før § 4 som nye paragraffer:

»§ 3a. Lønmodtagernes Dyrtidsfond ledes af et repræsentantskab og en bestyrelse.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter vedtægter for fonden, herunder nærmere regler om udbetaling af beløb efter loven.

§ 3b. Repræsentantskabet, der består af 21 medlemmer, vælges af alle, der har konto i Lønmodtagernes Dyrtidsfond senest 3 måneder, før valget finder sted.

Stk. 2. Valgbare er de i stk. 1 nævnte personer.

Stk. 3. Repræsentantskabets formand er sammenfaldende med bestyrelsens formand.

Stk. 4. Valget finder sted samtidig med de kommunale valg. Reglerne for valg til repræsentantskabet skal svare til reglerne i lov om kommunale valg, idet der dog skal anvendes kønskvotering ved udvælgelsen af kandidater på de enkelte lister. Genvalg kan finde sted én gang. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelse de nærmere regler for valg til repræsentantskabet.

§ 3c. Repræsentantskabet skal have forelagt til godkendelse det årlige regnskab og behandle de sager, som bestyrelsen eller mindst 2 be-

styrelsesmedlemmer måtte ønske at forelægge for repræsentantskabet.

Stk. 2. Repræsentantskabet afholder møde mindst tre gange årligt samt i øvrigt, når bestyrelsen, mindst 2 bestyrelsesmedlemmer eller mindst 7 medlemmer af repræsentantskabet ønsker det.

Stk. 3. Repræsentantskabet skal senest 6 måneder efter valget på baggrund af udkast fra bestyrelsen vedtage en plan for den overordnede placeringspolitik for Lønmodtagernes Dyrtidsfond. Denne plan skal udsendes til alle, der har konto i Lønmodtagernes Dyrtidsfond. Eventuelle mindretalssynspunkter skal optrykkes sammen med planen.«

2. § 4 affattes således:

»§ 4. Bestyrelsen består af 5 medlemmer, der vælges blandt repræsentantskabets medlemmer.

Stk. 2. Valg til bestyrelsen sker ved forholdstalsvalg efter regler, som svarer til reglerne i § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, idet der dog skal anvendes kønskvotering ved udvælgelsen af kandidater på de enkelte lister. Genvalg kan finde sted. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelse de nærmere regler for valg til bestyrelsen.

Stk. 3. Bestyrelsen vælger en formand af sin midte.

Stk. 4. Bestyrelsen skal lede administrationen af Lønmodtagernes Dyrtidsfond i overensstemmelse med reglerne i denne lov.

Stk. 5. Bestyrelsen ansætter direktøren og andet ledende personale og fastlægger retningslinier for deres arbejde, herunder også den løbende anbringelse af fondsmidler. Ge-

nerelle forskrifter og vejledninger, der udsendes til kontohaverne og deres arbejdsgivere, skal godkendes af bestyrelsen.«

3. Overskriften til kapitel 4 affattes således:
»Fondsanbringelse og demokratisering«.

4. § 6, stk. 1, affattes således:

»Bestyrelsen skal forvalte de midler, der omfattes af denne lov, således at de bliver til størst mulig gavn for de berettigede lønmodtagere. Midlerne skal overvejende placeres risikovilligt på kapitalmarkedet til gavn for dansk produktion og beskæftigelse og en økologisk bæredygtig udvikling. Ved denne placering skal der tages hensyn til langsigtethed, risikospredning og god forrentning.«

5. § 6, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Endvidere kan midlerne anvendes:

- til erhvervelse af fast ejendom,
- til aktiviteter vedrørende efterforskning og udvinding i den danske undergrund samt til forskning og udvikling,
- på anden måde, idet der ved produktion m.v. bl.a. lægges vægt på anvendelse af renere teknologi, holdbarhed, ressourcebesparelse, genbrug og genanvendelse.«

6. I § 6, stk. 4, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Finanstilsynet kan dog efter ansøgning i særlige tilfælde dispensere fra 2 pct.-grænsen.«

7. § 6, stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Endvidere kan op til ¼ pct. af fondsmidlerne anvendes som udlån til medarbejder-ejede virksomheder på særlig gunstige vilkår. Betingelsen for udlån skal dog være, at alle, der arbejder i virksomheden, er ejere, og at hver af dem har én stemme, når fællesbeslutninger træffes.«

8. Efter § 7 indsættes i kapitel 4 som nye paragraffer:

»§ 7a. I aktieselskaber, hvor Lønmodtagernes Dyrtidsfond alene eller sammen med Arbejdsmarkedets Tillægspension har aktier, men ikke bestemmende indflydelse, skal stemmeretten på aktierne overlades til de ansatte eller deres repræsentanter, jf. stk. 2, såfremt disse efter forespørgsel erklærer sig indforstået hermed.

Stk. 2. I selskaber, hvor der er udpeget bestyrelsesrepræsentanter for selskabets lønmodtagere, jf. aktieselskabslovens § 49, skal bestyrelsesrepræsentanterne forvalte stemmeretten på generalforsamlingen efter forudgående høring af samtlige ansatte og de ansattes fællesklub.

§ 7b. I aktieselskaber, hvor Lønmodtagernes Dyrtidsfond alene eller sammen med Arbejdsmarkedets Tillægspension har bestemmende indflydelse, kan bestyrelsen for Lønmodtagernes Dyrtidsfond overlade det til de ansatte at drive virksomheden på nærmere aftalte vilkår.

Stk. 2. Repræsentantskabet skal senest i 1997 fremlægge modeller til offentlig diskussion af de vilkår, hvorunder de ansatte kan forestå driften af virksomheden. Senest med udgangen af 1998 skal repræsentantskabet vedtage en eller flere modeller i en form, der er egnet til at arbejde efter i praksis i en forsøgsperiode.«

9. I § 8 ændres »tre år« til: »fire år«.

10. I § 9 og § 10, stk. 2., ændres »bestyrelsen« til: »repræsentantskabet«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder ikraft den 1. juli 1993.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter nærmere regler for de nødvendige overgangsordninger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

SF har tidligere fremsat forslag til demokratisering af og ændringer af formålet med lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Dette skete senest med fremsættelsen af lovforslag nr. L 66 i folketingsåret 1990-91 (1. samling), en ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond, se Folketingstidende 1990-91 (1. samling), forhandlingerne sp. 1675 og Tillæg A, sp. 1913. Lovforslaget kom på grund af folketingsvalget den 12. december 1990 ikke til 1. behandling.

Lovforslag nr. L 66 omhandlede både lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond og lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, idet forslaget indebar en reel sammenlægning af de to organisationer, når det gjaldt styringen.

Dette lovforslag vedrører alene Lønmodtagernes Dyrtidsfond, men skal ses i sammenhæng med det samtidig fremsatte forslag om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension (nr. L 221).

SF mener fortsat, at det er en udmærket idé at foretage en organisatorisk sammenlægning af Arbejdsmarkedets Tillægspension og Lønmodtagernes Dyrtidsfond. Men ved at foreslå dette kunne SF komme til at lægge hindringer i vejen for, at der eventuelt kunne skaffes flertal for ændringer i den ene af love.

Overordnet har dette lovforslag på linie med lovforslag nr. L 221 om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, forslag til folketingsbeslutning nr. B 72 om indførelse af økonomisk demokrati og forslag til folketingsbeslutning nr. B 73 om indsættelse af et udvalg om arbejdspladsdemokrati til formål at demokratisere økonomien, ved at lønmodtagerne får større indflydelse og dermed også større ansvar.

Lovforslaget har til formål:

1. At der bliver direkte valg af den politiske ledelse af Lønmodtagernes Dyrtidsfond, dvs. repræsentantskabet. Det sker ud fra et ønske om at skabe større interesse og engagement omkring de dispositioner i form af kapitalanbringelser, der foretages af Lønmodtagernes Dyrtidsfond. Da det er meget vidtgående dispositioner, der foretages, og da de sker på kontohavernes vegne, er det vigtigt, at de bliver mere inddraget i beslutningsprocesserne. Det vil et direkte valg kunne bidrage til. Da det samtidig ikke er entydigt, hvilke dispositioner der er de rigtige, lægger forslaget også op til, at valgene skal ske ved listevalg efter samme regler, som gælder ved de kommunale valg. Det sker bl.a. ud fra en erkendelse af, at kontohaverne i Lønmodtagernes Dyrtidsfond inden for lovens generelle rammer kan lægge forskellig vægt på, hvad der skal prioriteres.
2. At der også lægges op til medlemmernes større indflydelse og dermed ansvarlighed for, hvordan Lønmodtagernes Dyrtidsfonds midler forvaltes, ved at lønmodtagere, der er ansat i virksomheder, hvor fonden har aktier, kan få reel indflydelse på de lønmodtagermidler, der er investeret i deres virksomhed.
3. At Lønmodtagernes Dyrtidsfond alene skal styres af dens kontohavere ved valg til repræsentantskabet. Der er ingen mening i, at staten skal udpege repræsentanter i styrelsen. Statens interesser kan tilgodeses gennem de generelle regler, der fastlægges i loven.
4. At der sikres mulighed for en ligelig fordeling mellem kønnene ved valg til repræsentantskab og bestyrelse. Dette forslag er vigtigt, fordi der er klare tendenser til, at mændene er meget dominerende i bestyrelser m.v. inden for erhvervslivet, fondsbestyrelser m.v. Pr. 31. december 1991 bestod bestyrelsen for Lønmodtagernes Dyrtidsfond af 18 mænd og 3 kvinder og forretningsudvalget af 3 mænd og 1 kvinde – langt mere dominerende end i parlamentariske forsamlinger som Folketinget, amtsråd og kommunalbestyrelser, selv om der heller ikke er ligestilling her. Derfor må kønskvotering ved valg til repræsentantskab og bestyrelse for Lønmodtagernes Dyrtidsfond forventes at være nødvendig, hvis kvinderne skal have en rimelig repræsentation.
5. At der ved kapitalanbringelser i langt højere grad

tages hensyn til, hvad det er for en produktion, der bliver fremmet ved investeringen, idet der bl.a. skal lægges vægt på anvendelse af renere teknologi, holdbarhed, ressourcebesparelse, genbrug og genanvendelse.

6. At Lønmodtagernes Dyrtdsfond får lidt større frihed til at disponere end i dag og derved udøve større indflydelse på linie med f.eks. pensionskasser og andre investorer.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Ad § 3a

Det er mest logisk at bruge henholdsvis repræsentantskab og bestyrelse som betegnelse for den egentlige ledelse.

Til nr. 2

Ad § 3b

Forslaget indebærer, at der ved valg anvendes regler svarende til regler for de kommunale valg. Antallet af stillere, der fastsættes i en bekendtgørelse af arbejdsministeren, skal være forholdsmæssig i forhold til antal vælgere, sådan som det er tilfældet i dag i den kommunale valglov. Det er derfor en forudsætning, at der kan etableres listevalg. Den valgmetode giver det bedste grundlag for en omfattende debat forud for valget. Konsekvensen af, at kommunalvalgsreglerne skal gælde, er, at der kommer listevalg, at der både kan anvendes sideordnet opstilling og partiliste, at d'Hondts metode bruges ved mandatfordeling, at der er mindretalsbeskyttelse, at der kan indgås liste- og valgforbund, og at hver vælger har én stemme uanset formue i Lønmodtagernes Dyrtdsfond. Antallet af stillere for den enkelte liste skal være lavt (i forhold til antallet af stemmeberettigede) ligesom ved kommunalvalgene.

Valgretten er udformet, så også arbejdsløse m.fl., der har konto i Lønmodtagernes Dyrtdsfond, har stemmeret.

Bestemmelserne om kønskvotering bryder på dette punkt klart med reglerne i den kommunale valglov. Det sker ud fra et ønske om en rimelig forholdsmæssig repræsentation af begge køn i repræsentantskabet og bestyrelsen.

Kønskvoteringen indebærer, at udvælgelsen sker på følgende måde: Den førstvalgte er den kandidat på en liste, der umiddelbart er valgt i henhold til reglerne om kommunale valg. Den næstvalgte er den kandidat, der tilhører det andet køn, og som er den førstvalgte kandidat blandt det andet køn i henhold

til reglerne om kommunale valg. Den tredje valgte kandidat er den kandidat blandt de tilbageblevne kandidater, der herefter umiddelbart er valgt i henhold til reglerne om kommunale valg. Den fjerde valgte kandidat er den kandidat blandt de tilbageblevne kandidater, der tilhører det andet køn end den tredje valgte i henhold til lov om kommunale valg osv. Det betyder, at førstvalgte kandidat kan være af begge køn, at den kandidat, der er valgt som nr. 2, skal være af det andet køn end den person, der er valgt som nr. 1, og at den tredje valgte kan være af begge køn osv. En forudsætning for, at kønskvoteringen kan træde i kraft er, at der er kandidater af begge køn.

Ad § 3c

Formålet er at sikre mindretalsbeskyttelse, samtidig med at udvidelsen af bestyrelsens størrelse tages i betragtning.

Til nr. 2

Der henvises til bemærkningerne til nr. 1.

Til nr. 3

Ændringen er en konsekvens af kapitlets ændrede indhold.

Til nr. 4, 5 og 6

Da Lønmodtagernes Dyrtdsfond med en formue ved udgangen af 1991 på 30,4 mia. kr. er lønmodtagernes penge, må det være nærliggende, at denne fond i højere grad lader hensynet til beskæftigelsen indgå som en del af formålet, når investeringer skal foretages, ligesom det må være nærliggende at lægge en økologisk vinkel ind i formålsbestemmelsen for investeringspolitikken. Der skal med andre ord i langt højere grad foretages grønne investeringer. I dag adskiller Lønmodtagernes Dyrtdsfonds investeringspolitik sig reelt ikke fra andre kapitalinvestorer, hvilket forekommer urimeligt, når det tages i betragtning, at det er lønmodtagernes penge.

Det er klart, at der fortsat skal tages hensyn til medlemmernes pensionsopsparing. Men der skal også tages hensyn til, at medlemmerne og deres efterkommere har en ren og sund verden at leve i. Og der burde ikke være uoverensstemmelse mellem disse to formål. Det er helt centralt i dette forslag, at de såkaldt grønne investeringer bliver fremmet mest muligt.

Forslaget indebærer også, at det hidtil gældende loft på 25 pct. for erhvervsaktive placeringer fjernes, ligesom der indføres en mulighed for at dispensere i forhold til loftet på de to procent. Endelig får Ar-

bejdsmarkedets Tillægspension mulighed for at få bestemmende indflydelse.

Til nr. 7

Forslaget indebærer, at der bliver mulighed for at investere i medarbejderejede virksomheder, som i dag har det problem, at traditionelle långivere er skeptiske over for denne virksomhedsform. For at hjælpe med fremmedfinansiering foreslås det derfor, at der skal kunne ydes lån på gunstige vilkår, f.eks. med lang løbetid og/eller ydelsesfri den første tid efter långivningen. For at sikre, at en eventuelt ekspanderende medarbejderejet virksomhed ikke skal degenerere til en virksomhed bestående af f.eks. de oprindelige ejere og nyansatte lønarbejdere, foreslås det, at en betingelse for at yde gunstige lån skal være, at alle, der arbejder i virksomheden, skal være ejere, og at alle har én stemme, når fælles beslutninger træffes. Der kan dog være behov for en dispensationsmulighed fra bestemmelsen om, at alle i en medarbejderejet virksomhed skal være medejere, indtil den pågældende, der er blevet ansat, formelt er blevet medejer.

Til nr. 8

For at kunne administrere disse bestemmelser skal Lønmodtagernes Dyrtidsfond tage kontakt til de ansatte i de virksomheder, hvori fonden allerede har aktier, og ved alle fremtidige førstegangserhvervelser. Såfremt de ansatte ønsker at overtage stemmeretten, skal aktierne noteres på navn. Bestemmelsen forhindrer ikke, at der indgås aktionæroverenskomster.

Til nr. 9

Forslaget er en logisk konsekvens af ønsket om, at valget til repræsentantskabet skal finde sted samtidig med de kommunale valg.

Til nr. 10

Der henvises til bemærkningerne til nr. 1.

Til § 2

Det betyder, at valg af repræsentantskabet kan finde sted den 18. november 1993 samtidig med de kommunale valg, og at de nyvalgte repræsentanter og bestyrelsesmedlemmer kan træde i funktion pr. 1. januar 1995. Med hensyn til lovens administration vil der være brug for overgangsbestemmelser.